

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

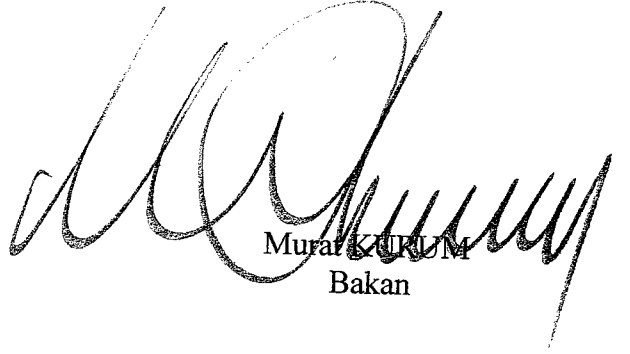
Sayı :30824082-610/ 122 883 97
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

17 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN GİZEM ÖZCAN'IN
TBMM 7/24700 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

7/24700 GK 120

SORULAR

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Kıyıkışlacık Mahallesi'nde Pencereci Mevkiinde, 9.414,11 m yüzölçümündeki 394 ada 649 numaralı parsel ve parselin deniz cephesinde, Ayıldız Madencilik ve Yükleme A.Ş. tarafından Yük Tahmil ve Tahliye İskelesi ve Dip Tarama Projesi yapılması planlanmaktadır. Daha önce projeye dair 04.01.2021 tarihinde verilen 'ÇED Gerekli Değildir' kararı kaldırılmış, 31.05.2021 tarihinde yeni ÇED süreci başlamıştır.

29.06.2021 tarihindeki, ÇED süreci için halkın katılımı toplantısı Milaslıların yoğun tepkisiyle toplantı gerçekleştirilememiştir. Buna rağmen, yapılması planlanan proje için 23.06.2022 tarihinde 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu' kararı verilmiştir.

ÇED Olumlu kararının ardından Muğla Büyükşehir Belediyesi, Milaslılar ve pek çok dernek tarafından Muğla İdare Mahkemesi'nde, projenin denize, doğaya ve çevrede yaşayanlara zarar vereceğine yönelik iptal davası açılmıştır. Diğer açılan davalar Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin davasıyla birleştirilmek yerine, bekletmeye alınmış, Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı dava üzerinden hukuki süreç yürütülmüştür. Muğla 1. İdare Mahkemesi dosyadaki eksiklikleri ileri sürerek ÇED olumlu kararının iptaline karar vermiştir. Ayıldız Şirketinin karara itirazıyla, Danıştay 4. İdare Mahkemesi ÇED Olumlu kararını iptal eden kararı bozmuş ve 'davanın reddine' hükmetmiştir. Davacılar süreci Anayasa Mahkemesi'ne taşımıştır ve AYM'deki süreç devam etmektedir. Tüm bu hukuki süreç boyunca mahkemeler, her açılan davada, davacıların, geri dönülmez hasarların oluşmaması için yürütmeyi durdurma istemlerini reddetmiştir. Ayrıca, Milas Belediyesi verilen ruhsatların kamu yararına aykırı olduğu gerekçesiyle, Anıtlar Kurulu'nun liman projesini kayıracak şekilde, parsel numarası vererek geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları süre uzatımına dava açmıştır.

Ancak yargı süreci devam ederken dip tarama çalışmalarının başladığı belirtilmektedir. Altın kumlu tabir edilen plaj ve deniz şimdiden çamura bulanmıştır. Bu durum, 5 bin yıllık tarihi geçmişi olan İasos Antik Kenti'nin yanı sıra bölgedeki ekosistem üzerinde de geri dönüşümez tahribatlara yol açmaktadır.

İasos Antik Kenti, Karya Bölgesi'nin önemli tarihi yerleşimlerinden biri olup, Milas'a yaklaşık 28 km uzaklıkta, üç tarafı denizle çevrili bir yarımada üzerine kurulmuştur. Yapılan arkeolojik kazılar, kentin tarihinin M.Ö. 3. bine kadar uzandığını ortaya koymuştur. Antik dönemde, deniz ticareti açısından stratejik bir konuma sahip olan İasos, aynı zamanda sanat, kültür ve mimari yapılarıyla da büyük önem taşımaktadır. Kentte bulunan agora, tiyatro, anıt mezarlar, surlar ve mozaiklerle süslü yapılar, İasos'un tarihsel değerini kanıtlayan önemli kalıntılardır. Ayrıca, su altı arkeolojisi açısından da büyük bir öneme sahip olan bölgede, geçmiş uygarlıklara ait kalıntılar su altında korunmaya devam etmektedir.

Öte yandan 3. derece sit alanı olan bir bölgede yer alan proje konusu deniz alanı, 05.04.2016 tarihli ve 2016/8743 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, bu bölgede su altında korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının bulunması nedeniyle dalış yasağı getirilmiştir. Ancak 28.07.2020 tarih ve 31199 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile dalış yasağı kaldırılmıştır.

Yapılması planlanan maden yükleme ve tahliye limanı projesi, bu bölgenin ekolojik ve arkeolojik bütünlüğünü tehdit etmektedir. Proje kapsamında, deniz alanında zemin taraması yapılması, draftı büyük gemilerin limana yanaşabilmeleri için 65 bin metrekarelik deniz dibi alanının dibe doğru 14 metre kazılması, 233 bin metreküp hafriyat çıkarılması ve bu hafriyatın Güllük Körfezi açıklarında 619 hektarlık bir alana dökülmesi planlanmaktadır. Bu durum, yalnızca tarihi kalıntıları değil, aynı zamanda bölgedeki deniz ekosistemini, balık popülasyonlarını ve koruma altındaki posidonia çayırlarını da ciddi şekilde tehdit etmektedir. Ayrıca bu proje, konumu itibarıyla 3573 Sayılı 3573 Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun'un 20. Maddesine açıkça aykırıdır. Buna göre, "Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede zeytinyağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegetatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık

birakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez."

Proje alanının yanbaşında halihazırda işleyen bir maden limanı mevcuttur. Bu limanın genişletilmesi için Bakanlığınza bir başvuru yapılmıştı. Ancak Bakanlığınız, mevcut limanın kapasite altında çalıştığını öne sürerek limanın genişletilmesini reddetmişti. Bu durum, Körfez'de yeni bir limana ihtiyaç olmadığını açıkça göstermektedir.

Bölge halkı, yerel yönetimler, bilim insanları, çevre mücadelesi yürütenler, bu projenin hem tarihi hem de doğal mirasa büyük zarar vereceği konusunda hemfikirdir. Hukuki süreçler devam ederken inşaat faaliyetlerinin başlatılması ise hukukun üstünlüğü ilkesine açıkça aykırıdır.

Bu bağlamda;

- 1) Mahkeme süreci devam eden bir projede inşaat faaliyetlerinin başlatılmasına kimler veya hangi kurumlar tarafından izin verilmiştir?
- 2) Proje kapsamında 65 bin metrekarelik deniz dibi alanının 14 metre kazılacağı ve çıkan hafriyatın Türkbükü açıklarında denize döküleceği belirtilmektedir. Bu faaliyetlerin deniz ekosistemine zarar vereceği açıkken, bu projeye nasıl onay verilmiştir?
- 3) Bugüne kadar, ne kadar hafriyat, nereye dökülmüştür? Hafriyatın çıkarılma ve dökülme süreçleri denetlenmekte midir?
- 4) Söz konusu proje kapsamında gerçekleştirilen dip tarama çalışmaları denetlenmekte midir? Denetlenmişse, bu denetim ne şekilde gerçekleştirilmiş ve denetimden hangi sonuçlar elde edilmiştir?
- 5) Bu proje nedeniyle İasos Antik Kenti'ne verilecek zararı önlemek için hangi önlemler alınmıştır?
- 6) Bölge halkının kıyılara erişiminin engelleneceği ve 3. derece arkeolojik sit alanının inşaat faaliyetleriyle tahrip edileceği açıktır. Bu konuda Bakanlığınızın aldığı önlemler nelerdir?
- 7) Bu proje için Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan görüş alınmış mıdır? Tarım ve Orman Bakanlığı, 3573 Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun madde 20'ye rağmen bu projeyi onaylamış mıdır?
- 8) Balıkçılık faaliyeti ile madencilik faaliyetinin bir arada olması mümkün değildir. Bölge nesli tükenmekte olan bir çok balık türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan başlıcaları yılan balığı (anguilla anguilla) ve orkinostur. Projenin hayata geçmesi durumunda, nesli tükenmekte olan bu türleri koruyacak bir çalışmanız var mıdır?
- 9) Birleşmiş Milletler Akdeniz Fokunun (Monachusmonachus) Türkiye'de Korunması Ulusal Eylem Planına göre Akdeniz fokunun görüldüğü yerler arasında Milas Ve Güllük de sayılmıştır. Bu kıyı şeridinde deniz alanında kalan tüm adalar, adacıklar ve taşlar Akdeniz fokunun doğal yaşam alanlarıdır. Projenin bu türün önemli bir yaşam alanını yok edeceği açık değil midir?
- 10) Proje alanı; Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planına göre "Turizm Tesis Alanı" ve "Deniz" ile, "Kırsal Yerleşme Alanı", "Arkeolojik Sit Alanı" olarak planlı alanda yer almaktadır. Ayrıca Muğla 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonuna göre "Turizm tesis alanı", "Büyük Kentsel Yeşil Alan", "Kırsal nitelikli yerleşme alanı", "Deniz alanı" ve "3.Derece arkeolojik sit alanı" olarak planlı alanda yer almaktadır. Böylesine hassas ve koruma altında olan alanda söz konusu projenin hayata geçmesinin geri dönüşü mümkün olmayan zararlara sebebiyet vereceği açık değil midir?
- 11) 3621 Sayılı Kıyı Kanunu'na tabi alanlarda yapılacak kıyı yapı ve tesisleri için zorunlu olan imar planı onayı sürecinin atlanması hukuka aykırı değil midir?
- 12) Kıyı ve dolgu alanlarında imar planı süreci tamamlanmadan yapılaşmaya izin verilmesi, İmar Kanunu'nun temel prensiplerine aykırı değil midir?
- 13) Ruhsat alınmadan önce uygulama imar planının hazırlanması ve onaylanması gerekmektedir, bu aşama neden atlanmıştır? Bu eksiklik giderilmeden projeye onay verilmesi hukuka aykırı değil midir?
- 14) Tersaneler ve Kıyı Yapıları Genel Müdürlüğü'ne yasal olarak sunulması gereken "Önceden Modelleme ve Fizibilite Raporu" olmadan, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğünden bu proje nasıl geçmiştir?
- 15) Hukuka aykırı ruhsatlandırma sürecinin bölgedeki diğer maliklerin haklarını ihlal ettiği ve geri dönülemez zararlara neden olduğu açıktır. Bu konuda Bakanlığınız bir süreç işletecek midir?
- 16) Kamuya ait bir alanın yalnızca kira bedeli karşılığında özel bir firmaya verilmesi kamu zararına yol açmamış mıdır? Bu tür kritik altyapı projelerinin kamusal fayda gözetilerek planlanması ilkesinin bu proje için işletilmediği iddiası hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

17) Hukuka aykırı biçimde başlayıp süren proje 24 saat devam etmektedir. Proje sahasına 4 metre mesafede başlayan mahalle yaşamı, yüksek desibeldeki, titreşimli gürültü nedeniyle büyük mağduriyet yaşamaktadır. Bu durumdan, sadece bölgede yaşayan insanlar değil tüm canlılar rahatsız olmaktadır. Geceleri çevrede yaşayanlarını uyutmayan faaliyetlerin acil olarak durdurulması için gerekli önlemler alınacak mıdır?

18) Bölge halkının, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve uzmanların yoğun tepkisine rağmen, projenin devam etmesinin gerekçesi nedir?

19) Kamu yararına aykırılığı konusunda kuvvetli kanaat oluşmuş olan bu projenin durdurulması ve sürecin yeniden değerlendirilmesi yönünde Bakanlığınızın bir girişimi olacak mıdır?

CEVAP

"Muğla İli, Milas İlçesi, Kıyıkışlacık Mevkii, 394 ada, 649 parsel ve parselin deniz cephesi mevkiinde, Ayyıldız Madencilik ve Yükleme A.Ş. tarafından yapılması planlanan "Yük Tahmil ve Tahliye İskelesi ve Dip Tarama Projesi"ne ilişkin Bakanlığımızca verilen 23/06/2022 tarihli ve 6715 sayılı "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı 2872 sayılı Çevre Kanununu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği yasal dayanak alınarak inceleme değerlendirme komisyonu üyesi kurum ve kuruluşların kendi mevzuatları uyarınca verdikleri görüşler çerçevesinde değerlendirilerek verilmiştir.

Proje ile ilgili olarak; Bakanlığımızca verilen 23/06/2022 tarihli ve 6715 sayılı "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması" talebiyle açılan davalarda Muğla 1. İdare Mahkemesince iptal edilen ÇED Olumlu kararı ile ilgili olarak, Danıştay 4. Daire'nin 11/01/2024 tarihli ve 2023/13359 E-2024/185 K. sayılı kararı ile kabul edilerek zikredilen Mahkeme kararının bozulmasına ve davanın reddine kesin olarak hükmedilmiştir. Bu bağlamda projenin faaliyetine devam etmesi ile ilgili herhangi bir adli ve idari mahsur bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri kapsamında Kıyı Yapı ve Tesislerinde Plânlama ve Uygulama Sürecine İlişkin Tebliğ uyarınca hazırlanıp ilgili Valiliğe sunularak Valilik aracılığıyla Bakanlığımıza iletilen kıyı yapı ve tesislerine ilişkin imar planları Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüzce değerlendirilmektedir. Söz konusu projeye ilişkin olarak hazırlanan imar planı teklifi dosyası da Muğla Valiliğinin (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) 10.03.2020 tarihli ve 15364 sayılı yazısıyla Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüze iletilmiştir. Söz konusu teklif Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüzce incelendikten sonra, dosyada yer alması gereken, ancak teklif dosyasında yer almayan Modelleme Raporunun Bakanlığımıza iletilmesi hususu teklif sahibi ilgili firmaya 01.04.2020 tarihli ve 77728 sayılı yazımızla bildirilmiştir. Aynı zamanda, kıyı mevzuatı gereği 01.04.2020 tarihli ve 80217 sayılı yazımızla da imar planı teklifi görüşleri alınmak üzere ilgili tüm kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Kurum görüşleri sürecinde söz konusu alanla ilgili olarak iki adet Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu Kararı iletilmiştir. Bunlardan ilki olan 24.08.2020 tarihli ve 9698 sayılı Kurul Kararı'nda, Muğla İli, Milas, İlçesi Kıyıkışlacık Mahallesinde, GEEAYK'nun 14.10.1978 gün ve A-1362 sayılı kararı ile tescilli ve İzmir II. Numaralı KTVKK'nun 08.06.1996 gün ve 5756 sayılı kararıyla tescilinin devamına karar verilen III. Derece arkeolojik sit alanı içinde ekli "Geçiş Dönemi Koruma Esasları ve Kullanma Şartlarının uygun olduğuna, 2863 sayılı yasanın 17. Maddesi gereğince Kıyıkışlacık Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunun Kurullarına iletilmesine karar verildiği belirtilmektedir. Bu Karar eki "Geçiş Dönemi Koruma Esasları ve Kullanma Şartları"nın 11. Maddesinde ise Kıyı Kanununun 6. Maddesinde belirtilen tesis ve yapıların 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmelikleri kapsamında ilgili idaresince uygun görülerek Muğla K.V.K.B.K. uygun görüşü alınmak kaydıyla yapılabileceği, kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında mevcut bulunan veya yapılması planlanan kıyı yapılarına ait uygulama projelerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğüne onaylanmak üzere verileceği belirtilmiştir.

22.10.2021 tarihli ve 11576 sayılı ikinci Kurul Kararı'nda ise Muğla İli, Milas İlçesi, Kıyıkışlacık Mahallesi, Kamu mülkiyetine ait, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.01.1977 tarih ve A-277 sayılı kararıyla tescilli III. Derece Arkeolojik sit alanının deniz kısmında kalan bölümünün sit sınırının genişletilmesi talebine ilişkin Milas Müze Müdürlüğü yazısı doğrultusunda öneri sit sınırının kararları eki harita örneğinde belirtildiği şekliyle uygun bulunduğu belirtilmiştir. Buna göre bahse konu "iskele" amaçlı imar planının kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında kalan kısımlarının III. Derece arkeolojik sit alanı içerisinde kaldığı anlaşılmıştır.

Bunun üzerine geçiş dönemi yapılanma koşullarına açıklık getirilmesi için 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 17. Maddesi kapsamına giren alanlarda (planlı ya da plansız) ilgili koruma bölge kurullarınca belirlenmiş ya da belirlenecek geçiş dönemi yapılanma koşulları kapsamında, 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na tabi alanlarda yapılacak kıyı yapı ve tesislerinin imar planı olmaksızın yapılabileceği yönünde hüküm bulunması halinde bu yapı ve tesislerin imar planı olmaksızın yapılıp yapılamayacağına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanlığından görüş istenmiştir. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 14.06.2022 tarihli ve 2613328 sayılı yazısında 2863 sayılı Kanunun 17. Maddesi alıntılanarak; bu hüküm kapsamında sit alanları bütününde koruma amaçlı imar planı hazırlanmasının gerektiği, koruma amaçlı imar planı hazırlanıncaya kadar alandaki her türlü inşai ve fiziki müdahalenin geçiş dönemi koruma esasları kullanma şartları doğrultusunda ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca uygun görülecek avan ve uygulama projeleri kapsamında yapılabileceği, 3621 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlarda bulunan sitlerde de koruma amaçlı imar planı şartı aranmaksızın her türlü uygulamanın ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca uygun bulunan geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları doğrultusunda alınacak kurul kararları çerçevesinde gerçekleştirilebileceği açıkça belirtilmiştir.

Bu çerçevede, 2863 sayılı Kanunun 17. Maddesi gereği sit alanının bütününde bir koruma amaçlı imar planının hazırlanması gerektiğinden, projeye ilgili olarak hazırlanan ve Bakanlığımıza iletilen imar planı teklifi 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında sonuçlandırılmamıştır.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda özetle söz konusu projeye ilgili olarak 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında planların onaylanmasına yönelik Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüz görev ve yetkileri kapsamında sonuçlandırılmış bir işlem bulunmamaktadır.

Ayrıca, 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında Bakanlığımıza iletilen imar planı teklifine ilişkin Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüzce başlatılan süreçte mevzuat gereği modelleme raporu ilgililerinden istenmiş olup, plan değerlendirme süreci tamamlanmadığından dolayı modelleme ve fizibilite raporu olmadan Mekansal Planlama Genel Müdürlüğümüzce projeye ilişkin bir işlem yapılmış olması söz konusu değildir.

Söz konusu projeye ilişkin planların tamamlanıp tamamlanmama hususunun ise, yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda Kültür ve Turizm Bakanlığının uhdesinde olduğu açık olup, bu konuda söz konusu Bakanlıktan bilgi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.